

Rättsprocessen kring våldsutsatta barn – kammaråklagare Katarina Olsson

Vad är speciellt med att utreda brott mot barn?

- 1. Barnets förutsättningar
- 2. Flera myndigheter bli ofta inblandade och behöver samverka och samordna sig
- 3. Vårdnadshavares tillstånd att hålla förhör med barn under 15 år krävs som huvudregel
- 4. Barnet hörs som huvudregel inte i rätten

Barnets förutsättningar

- Att förstå att man har utsatts för ett brott
- Relation till/lojalitet med förövaren
- Förmågan att anmäla och att berätta vad man råkat ut för

Flera myndigheter bli ofta inblandade och behöver samverka och samordna sig

- Barnahus
  - Samverkan mellan socialtjänst, polis, åklagare, rättsmedicin och hälso- och sjukvården
  - Samråd i nya ärenden där planering och samordning sker - syftet är att samordna parallella utredningar för barnets bästa, inte förstöra för varandra, påskynda utredningen

Barnahus fortsättning

- Varje yrkesgrupp verkar inom de roller/uppgifter som de har, åklagaren vill ofta veta
  - när barnförhör kan hållas
  - underlag för frågan om särskild företrädare bör utses för barnet
  - att tänka på när barnet hörs
  - hur kan barnet inställas till barnförhör

Vårdnadshavares tillstånd att hålla förhör med barn under 15 år krävs som huvudregel

Särskild företrädare för barn ger möjlighet att höra barnet utan vårdnadshavarnas kännedom

- En särskild företrädare för barn ska förordnas om
  1. En vårdnadshavare kan misstänkas.
  2. En vårdnadshavare har en relation till misstänkt som gör att det kan befaras att denne inte kommer att ta tillvara barnets rätt.

Särskild företrädare fortsättning

3. Om barnet har två vårdnadshavare som inte lever tillsammans och omständighet enl p 1 eller 2 ovan bara föreligger avseende en, ska den andra utses att ensam ta tillvara barnets rätt.
4. Om det med hänsyn till vårdnadshavarnas relation till varandra eller annan särskild omständighet får antas vara till barnet bästa ska en särskild företrädare ändå utses.

Barnförhör

- I praktiken hämtas barnet ofta av den särskilda företrädaren på förskola/skola eller dy – trygghetsperson kommer med till förhöret
- Socialtjänsten medverkar oftast vid barnförhöret

Barnförhör fortsättning

- Barnförhöret utförs av en barnförhørsledare anställd av polisen
- Förhöret spelas in
- Åklagaren medverkar vid barnförhöret

Barnet hörs som huvudregel inte i rätten

- Åklagaren medverkar vid barnförhör för att:
  - Förundersökningsledaren har ansvar för hur förhöret genomförs
  - Det inspelade förhöret kan komma att åberopas som bevisning i domstol

Efter barnförhöret

- Vidare utredningsåtgärder, tex
  - Förhör med misstänkt
  - Förhör med vittnen
  - Husrannsakan och dokumentation av brottsplats och/eller eftersökande av brottsverktyg eller andra bevismedel
  - Inhämtande av journaler från sjukvården
  - Läkarundersökning och rättsintyg

Avslutande av förundersökningen

- Åklagaren tar ställning till om förundersökningen ska slutdelges den misstänkte eller läggas ned
- Föreligger tillräckliga skäl för åtal?
  - Kan man på objektiva grunder förvänta sig en fällande dom
  - Kan man förebringa utredning som gör att det blir ställt utom rimligt tvivel att den tilltalade har gjort sig skyldig till vad som lagts hen till last

Om åtal väcks

- Den särskilda företrädaren beslut om skadeståndstalan ska föras och företräder barnet i rätten
- Barnets uppgifter åberopas ofta genom uppspelning av förhör under förundersökningen

Barnets uppgifter som bevisning i brottmål

Att barnets uppgifter åberopas genom uppspelning av förhör från förundersökningen medför att

- Det är av stor betydelse hur förhören har genomförts
- Även om förhören har genomförts på ett kompetent sätt och rättssäkerhetsgarantier har upprätthållits innebär sådana förhör i regel sämre möjligheter för försvararen att ställa följd- och motfrågor, vilket medför att inspelade förhör måste bedömas med särskild försiktighet

Vid nedläggning av en förundersökning eller efter en domstolsförhandling

- Lägggs en förundersökning ned eller åtal väcks underrättas barnet och dess vårdnadshavare skriftligen om det och om barnet är tillräckligt moget eftersträvas även att barnet underrättas muntligen.
- Om barnet tilldöms skadestånd ingår det numera i den särskilda företrädarens uppgift att vidta åtgärder som rör verkställighet av skadestånd och ansökan om brottsskadeersättning.

Hur blir vi bättre på det som är speciellt med att utreda brott mot barn?

- Utvecklar samarbetet mellan myndigheter
- Utvecklar våra arbetsmetoder

Tack för
uppmärksamheten!

ÅKLAGARMYNDIGHETEN